

Co zjednoczona Europa oznacza dla studenta?

Studentowi Unia daje prawo do studiowania w każdym jej kraju na tych samych zasadach co miejscowi, stypendia Erasmus+ i prawo do pracy bez pozwoleń.

Dla pokolenia, które dorastało w Unii, to wszystko wydaje się oczywiste. Te prawa mają jednak konkretne źródła, granice i liczby.

Studia za granicą

Polak, który chce studiować w Niemczech, Danii czy we Francji, może ubiegać się o przyjęcie na uczelnię i płaci za studia tyle samo co obywatele tego kraju. Zasadę przesądził Trybunał Sprawiedliwości w 1985 roku w sprawie Gravier: uczelnia w Liège nie mogła pobierać od francuskiej studentki opłaty, której nie płacili Belgowie. Unijna dyrektywa o prawie pobytu potwierdza równe traktowanie, z jednym wyjątkiem: państwo może odmówić stypendium socjalnego lub pożyczki na utrzymanie, dopóki student nie nabędzie prawa stałego pobytu.

Z tej możliwości korzysta coraz więcej osób. W 2024 roku w państwach Unii, które przekazują dane Eurostatowi, studiowało na pełnych studiach 12 737 Polaków, najwięcej w Niemczech (4989), Danii (1403) i Francji (1085). Trzy lata wcześniej było ich 11 246.

Erasmus+

To najbardziej znany unijny program dla studentów. W 2024 roku polscy studenci odbyli w jego ramach 18 407 wyjazdów na wymiany i praktyki. Na cały Erasmus+ w latach 2021–2027 Unia przeznaczyła 26,2 mld euro, o ponad trzy czwarte więcej niż w poprzednim okresie. Program finansuje też wyjazdy uczniów, nauczycieli i staże zawodowe.

Dla osób kończących 18 lat jest DiscoverEU: w rundzie z października 2026 roku Unia rozdaje około 40 tys. biletów kolejowych na siedem dni podróży po Europie w ciągu miesiąca.

Praca, telefon, lekarz

Praca. Na studiach za granicą można pracować bez pozwolenia i na tych samych warunkach co miejscowi. Gwarantuje to Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Telefon. Roaming w Unii kosztuje tyle co w kraju. Obowiązujące rozporządzenie wygasa w 2032 roku.

Lekarz. Z bezpłatną Europejską Kartą Ubezpieczenia Zdrowotnego można korzystać z niezbędnej publicznej opieki medycznej na takich samych zasadach jak miejscowi. Karta nie zastępuje jednak prywatnego ubezpieczenia podróżnego.

Dyplom. W zawodach regulowanych – lekarz, pielęgniarka, farmaceuta, architekt – dyplomy uzyskane w Unii są uznawane, często automatycznie. W pozostałych zawodach o uznaniu decyduje pracodawca lub uczelnia.

Polska jako cel

Ruch odbywa się w obie strony. W roku akademickim 2025/2026 na polskich uczelniach studiowało 101,6 tys. cudzoziemców, przy ogólnej liczbie 1,32 mln studentów. Najwięcej z Ukrainy (46,7 tys.) i Białorusi (10,9 tys.).

Młodzi w Polsce startują też z lepszej pozycji niż wielu rówieśników w Europie: w sierpniu 2026 roku bezrobocie wśród osób poniżej 25 lat wynosiło w Polsce 11,3%, wobec 15,4% w całej Unii.

Co dalej

Dzisiejszy student może wybrać uczelnię w Lizbonie, praktykę w Kopenhadze i pracę w Warszawie bez żadnego wniosku wizowego. To efekt decyzji podjętych przez państwa wspólnie. Od tego, czy Europa będzie umiała podejmować je dalej – w sprawie budżetu na Erasmusa, uznawania dy-

plomów czy bezpieczeństwa całego kontynentu – zależy, jak szeroki będzie świat, w którym ten student zbuduje swoje życie.

Wszystkie pytania →

CZĘSTE PYTANIA

Czy Polak może studiować w innym kraju UE na tych samych zasadach co miejscowi?

Tak, jeśli chodzi o przyjęcie i opłaty za studia: od wyroku Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Gravier z 1985 roku uczelnia nie może żądać od studenta z innego kraju Unii opłat, których nie płacą obywatele tego państwa. Wyjątkiem są stypendia socjalne i pożyczki na utrzymanie – państwo może ich odmówić, dopóki student nie nabędzie prawa stałego pobytu.

Ilu polskich studentów wyjeżdża na Erasmusa?

W 2024 roku polscy studenci odbyli w ramach Erasmus+ 18 407 wyjazdów na wymiany i praktyki. Na cały program w latach 2021–2027 Unia przeznaczyła 26,2 mld euro, o ponad trzy czwarte więcej niż w poprzednim okresie.

Czy na studiach za granicą potrzebuję pozwolenia na pracę?

Nie. Obywatel Unii może pracować w każdym państwie członkowskim bez pozwolenia i na tych samych warunkach co miejscowi – gwarantuje to art. 45 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Dotyczy to także pracy dorywczej w czasie studiów.

Czy polski dyplom jest uznawany w innych krajach UE?

W zawodach regulowanych, takich jak lekarz, pielęgniarka czy architekt, unijna dyrektywa o kwalifikacjach zawodowych przewiduje uznawanie dyplomów, często automatyczne. W pozostałych przypadkach o uznaniu decyduje uczelnia lub pracodawca w danym kraju.

Czym jest DiscoverEU?

To konkurs, w którym 18-latkowie wygrywają bilet kolejowy na podróż po Europie: siedem dni jazdy w ciągu miesiąca. W rundzie z października 2026 roku dla urodzonych w 2008 roku przewidziano około 40 tys. biletów. Noclegów i jedzenia bilet nie obejmuje.

ŹRÓDŁA

- EUR-Lex: wyrok TSUE w sprawie 293/83 Gravier przeciwko miastu Liège (1985) – 13 lutego 1985 roku: opłata pobierana tylko od studentów z innych państw członkowskich to dyskryminacja ze względu na przynależność państwową
- EUR-Lex: dyrektywa 2004/38/WE, art. 24 (2004) – równe traktowanie obywateli UE; państwo może odmówić pomocy na utrzymanie w czasie studiów przed nabyciem prawa stałego pobytu
- Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, art. 45 (2016) – swobodny przepływ pracowników, zakaz dyskryminacji w zatrudnieniu i wynagrodzeniu
- EUR-Lex: dyrektywa 2005/36/WE w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych (2005) – automatyczne uznawanie m.in. dla lekarzy, pielęgniarek, położnych, dentystów, farmaceutów, architektów i lekarzy weterynarii
- FRSE: Edukacja bez granic 2024 (2025) – w 2024 roku 18 407 wyjazdów studentów szkół wyższych w ramach Erasmus+
- Komisja Europejska: Erasmus+ 2021–2027 (2023) – budżet 26,2 mld euro wobec 14,7 mld euro w latach 2014–2020
- Eurostat: educ_uae_mobs02, studenci z Polski studiujący w innych państwach UE (2026) – 2021: 11 246, 2024: 12 737 studentów z Polski na pełnych studiach w państwach UE, które przekazują dane; Niemcy 4989, Dania 1403, Francja 1085
- GUS: Szkolnictwo wyższe w roku akademickim 2025/2026 (2026) – 1 322,8 tys. studentów, w tym 101,6 tys. cudzoziemców (46,7 tys. z Ukrainy, 10,9 tys. z Białorusi)
- Europejski Portal Młodzieżowy: DiscoverEU – zasady (2026) – runda 1–15 października 2026 roku dla urodzonych w 2008 roku; ok. 40 tys. biletów, budżet 23,5 mln euro; 7 dni podróży w okresie do 30 dni; podróże od 1 marca 2027 do 31 maja 2028 roku
- EUR-Lex: rozporządzenie (UE) 2022/612 w sprawie roamingu (2022) – roaming na zasadach krajowych, rozporządzenie obowiązuje do 30 czerwca 2032 roku
- Komisja Europejska: Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego (2026) – bezpłatna karta, niezbędna opieka medyczna na tych samych warunkach co miejscowi; nie zastępuje ubezpieczenia podróżnego
- Eurostat: une_rt_m, bezrobocie osób poniżej 25 lat (2026) – sierpień 2026 roku: Polska 11,3%, UE 15,4%